

Lokal handlingsplan för suicidprevention

Beslutad av kommunfullmäktige 28 mars 2022, § 30. Dnr KS2022.0050

Dokumenttyp: Plan

Dokumentet gäller för: Kommunstyrelsen, barn och utbildningsnämnden, socialnämnden, vård- och omsorgsnämnden, kultur- och fritidsnämnden

Diarienummer: KS2022.0050

Giltighetstid: 2022-2025

Tidpunkt för aktualitetsprövning: En gång varje mandatperiod

Dokumentansvarig: Chef sektor medborgare och samhällsutveckling

Program

Policy

» Plan

Riktlinjer

Regler

Inledning

Denna handlingsplan syftar till att tydliggöra kommunens arbete på lokal nivå för att motverka antalet suicid och främja arbetet för en stärkt psykisk hälsa.

Riksdagen beslutade 2008 om ett nationellt handlingsprogram för arbetet med att minska suicid. På regional nivå antogs Handlingsplan för suicidprevention i Västra Götaland gemensamt av länets 49 kommuner och Västra Götaland. Den länsgemensamma handlingsplanen utgör en grund för kommunernas och regionens arbete. Målet för suicidprevention i Västra Götaland är att antalet suicid ska minska med 40 procent till år 2025.

Statistik visar att psykisk ohälsa ökar i Sverige. Världshälsoorganisationen (WHO) räknar med att psykisk ohälsa kommer att stå för den största sjukdomsbördan i världen år 2030. Varannan svensk kommer någon gång i livet att drabbas av psykisk ohälsa. Enligt statistik från 2020 beräknas antalet självmord i Västra Götaland till 10,8 per 100 000 invånare för kvinnor och 21,1 per 100 000 invånare för män. Motsvarande siffror för Skövde är 8,8 per 100 000 invånare för kvinnor och 19,0 per 100 000 invånare för män.¹

Suicidpreventivt arbete

Suicid eller självmord är ett komplext samhälls- och folkhälsoproblem, som kräver flera olika angreppssätt. Suicid är ingen sjukdom, det är inte ens nödvändigt att psykisk sjukdom ligger bakom. Psykisk sjukdom eller någon form av psykisk ohälsa kan däremot vara en riskfaktor för suicid. Orden suicid och självmord används oftast synonymt och syftar båda på en handling för att medvetet orsaka sin egen död.

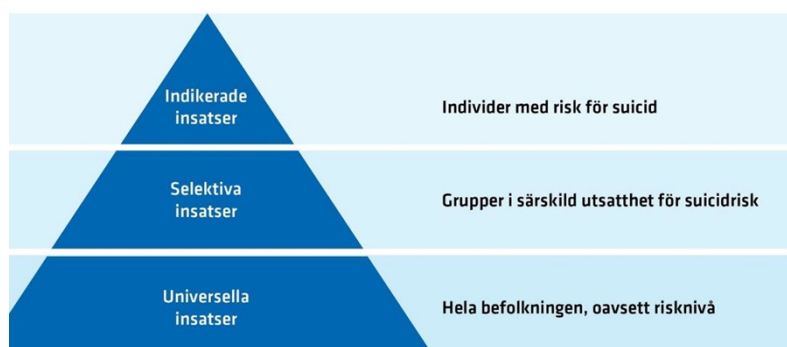
Det är svårt att förutse vem som hamnar i riskgrupp eller inte. Gemensamt för dem som försöker ta sitt liv är en inre upplevd stress till exempel vid konflikter, arbetslöshet, skilsmässa, sjukdom eller dödsfall. Om man är särskilt sårbar eller har svårt att tackla motgångar, kan stressen utvecklas till en kris som leder till ett självmordsförsök.

Sårbarheten kan bero på ärftlighet, besvikelser, konflikter eller övergrepp. En dålig självbild med en känsla av hopplöshet och misslyckande kan ytterligare öka självmordsrisken. Traumatiska upplevelser från till exempel krig och katastrofer är andra riskfaktorer. Kränkningar, tortyr, misshandel eller att ha tvingats till sexuella handlingar, kan både skapa skuld känslor och självmordstankar.

Arbete krävs på olika nivåer

Suicidförebyggande arbete delas in i tre olika nivåer; universell-, selektiv- och indikerade suicidpreventiva insatser.

¹ Folkhälsomyndigheten, [Psykisk hälsa — Faktablad — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

Figur 1 Suicidpreventiva insatser. Källa: Folkhälsomyndigheten/suicidprevention.se

Generella/universella är främjande insatser som riktar sig till hela befolkningen innan svårigheter har utvecklats. Riktade/selektiva insatser är förebyggande åtgärder riktade till identifierade riskgrupper. Samt individanpassade/indikerade insatser riktar sig till individer som ingår i behandling eller återfallsprevention

För att nå målet att minska antalet suicid och suicidförsök i den läns gemensamma handlingsplanen, behöver arbetet ske integrerat i ordinarie verksamhet och mer fokus läggs på befolkningsinriktade suicidpreventiva metoder. Denna ansats har stöd i den så kallade preventiva paradoxen, det vill säga att den epidemiologiska basen för antalet individer med måttligt förhöjd risk är mycket högre än antalet högriskindivider. Utöver att man når fler personer genom befolkningsinriktade insatser än genom en riskgruppsstrategi, ger det också förutsättningar för att kunna nå befolkningen tidigt i livet för att försöka förbättra deras livsvillkor och för att nå dem innan problem uppstår.

Begrepp och definitioner

Psykisk hälsa	Enligt WHO ett tillstånd av psykiskt välbefinnande där individen kan förverkliga sina möjligheter, klarar av vanliga påfrestningar i samhället som man lever i.
Suicid	En medveten, uppsåtlig, självförvållad, livshotande handling som leder till döden. Suicid är i sig ingen sjukdom eller ens nödvändigt att psykisk sjukdom ligger bakom.
Suicidförsök	Livshotande eller skenbart livshotande beteende i avsikt att sätta sitt liv på spel eller göra intryck av en sådan avsikt som inte leder till döden.
Suicidprevention	Kan exempelvis vara att utbilda personal, att tidigt observera varningssignaler, identifiera, remittera, ge stöd till individer och grupper i särskilt utsatta situationer. Handlar inte om att enbart ge hjälp i livsfarliga situationer.

I den här handlingsplanen används ordet suicid.

Skövde kommuns lokala mål

Målsättningen för kommunens suicidpreventiva arbete är att minska antalet suicid och suicidförsök i Skövde kommun. För att på så vis bidra till Västra Götalands nollvision om suicid och minska antalet suicid med 40 procent fram till 2025. Kommunens arbete syftar till att främja en psykisk hälsa bland medborgare. Om suicid eller suicidförsök inträffar, ska det finnas framtagna och inarbetade rutiner för att på bästa sätt hantera situationen.

I handlingsplanen fokuseras arbetet på tre målgrupper; medborgare, förtroendevalda och medarbetare/chefer.

Prioriterat arbete fram till 2025;

Utbildningsinsatser erbjuds för att höja kunskapsnivån Gemensam utbildnings- och aktivitetsplan för sektor barn- och utbildning, sektor socialtjänst, sektor medborgare och samhällsutveckling, samt sektor vård- och omsorg kompletterar denna handlingsplan.	Antal genomförda utbildningstillfällen (Medarbetare/chefer, politiker) Andelen medarbetare/chefer som genomgått utbildning
Utveckla partssamverkan Barn & Unga² och lokala trepartsgrupper³ <ul style="list-style-type: none">• Utveckla arbetet med SIP⁴• Utveckla arbetet med partgemensamma händelseanalyser	Fler upprättade SIP Att händelseanalyser genomförs
Utveckla samverkan med civilsamhället och medvetandegöra arbetet för suicidprevention	

En gemensam utbildnings- och aktivitetsplan kompletterar denna handlingsplan, vilken kommer att revideras en gång per år av den sektorsövergripande arbetsgruppen. Aktuell handlingsplan ses över mandatperiodvis.

Samverkan långsiktigt

Många aktörer involveras i suicidpreventivt arbete. Skövde kommuns arbete ska bedrivas och utvecklas inom ramen för befintliga samverkansstrukturer såsom vårdssamverkan (partssamverkan Barn & Unga och lokal trepartsgrupp). Kommunen ska också utveckla samverkan med andra viktiga nyckelaktörer i samhället såsom Räddningstjänsten, Högskolan, civilsamhället m fl. och tillsammans ta lärdom utifrån händelseanalyser som genomförs.

Uppföljning och ansvar

Ansvaret för det suicidpreventiva arbetet inom Skövde kommun följer sektorernas verksamhetsansvar. Politiskt har kommunstyrelsen ett övergripande samordningsansvar för arbetet, genom beredning medborgare och folkhälsa.

² Partssamverkan Barn & Unga ska finnas inom varje kommun, nära invånarna, utifrån de lokala förutsättningarna. Arbetet riktar sig till barn och unga med behov av samordnade insatser för att de ska få goda utvecklingsmöjligheter och trygga uppväxtvillkor.

³ Lokal trepartsgrupp riktar sig till vuxna personer med psykisk funktionsnedsättning och/eller missbruks- och beroendeproblematik som är i behov av samordnade insatser från hälso- och sjukvård och socialtjänst för att få sina behov tillgodosedda. Trepartsgrupp har i uppgift att upprätta lokala överenskommelser om samarbete för att tydliggöra huvudmännens ansvarsområde.

⁴ SIP står för samordnad individuell plan och ska upprättas tillsammans med brukare och patient om insatser från både socialtjänst och hälso- och sjukvård behöver samordnas.